

LATVIJAS ZINĀTNES PADOME
KONSULTATĪVĀS ZINĀTNIĒKU PADOMES SĒDE

Konsultatīvā zinātnieku padome izveidota ar
Latvijas Zinātnes padomes direktora 2020. gada 28. oktobra rīkojumu Nr. 39
(grozīts ar Latvijas Zinātnes padomes direktora 2020. gada 9. decembra rīkojumu Nr. 51 un ar
Latvijas Zinātnes padomes direktora 2020. gada 18. decembra rīkojumu Nr.52))

Protokols Nr. 3

**Sēde notiek attālināti, atklāti,
izmantojot videokonferences platformu *Zoom***

Plkst. 14.00

2021. gada 28. maijā

Sēdē piedalās:

LZP KZP locekļi

Tālis Juhna	LZP KZP priekšsēdētājs, LZP Inženierzinātņu un tehnoloģiju ekspertu komisijas pārstāvis
Eduards Baķis	LZP KZP priekšsēdētāja vietnieks, Latvijas Jauno zinātnieku apvienības pārstāvis
Alvis Brāzma	Latvijas izcelsmes diasporas pārstāvis
Jānis Gardovskis	LZP Medicīnas un veselības zinātņu ekspertu komisijas pārstāvis
Baiba Rivža	LZP Sociālo zinātņu ekspertu komisijas pārstāvis
Biruta Bankina	LZP Lauksaimniecības, meža un veterināro zinātņu ekspertu komisijas pārstāvis
Aigars Jirgensons	LZP Dabaszinātņu ekspertu komisijas pārstāvis

Pieaicinātie pārstāvji:

Ingmārs Kreišmanis LZP Ekspertīzes un analītikas nodaļas vadītājs

Jānis Paiders Izglītības un zinātnes ministrijas Augstākās izglītības, zinātnes un inovāciju departamenta direktora vietnieks zinātnes jautājumos

Sēdē nepiedalās:

Ivars Kalviņš	Latvijas Zinātņu akadēmijas pārstāvis
Raivis Bičevskis	LZP Humanitāro un mākslas zinātņu ekspertu komisijas pārstāvis
Dmitrijs Stepanovs	Izglītības un zinātnes ministrijas pārstāvis
Edmunds Valantis	Ekonomikas ministrijas pārstāvis

Sēdi protokolē:

Evita Viļumsone LZP Administratīvās nodaļas juriskonsulte

DOKUMENTS PARAKSTĪTS AR DROŠU ELEKTRONISKO PARAKSTU
UN SATUR LAIKA ZĪMOGU

SĒDES DARBA KĀRTĪBA

1. Zinātnes, tehnoloģijas attīstības un inovācijas pamatnostādnes 2021.-2027. gadam (Jānis Paiders, Izglītības un zinātnes ministrijas Augstākās izglītības, zinātnes un inovāciju departamenta direktora vietnieks zinātnes jautājumos);
2. Projekts “Latvijas Zinātnes padomes pieeja datu iegūšanai, analīzei un attēlošanai” un tā apspriešana (Ingmārs Kreišmanis – LZP Ekspertīzes un analītikas nodaļas vadītājs);
3. Latvijas Zinātnes padomes jaunumi - projektu konkursi, starptautiskā sadarbība, citi jautājumi (Ingmārs Kreišmanis, LZP Ekspertīzes un analītikas nodaļas vadītājs);
4. Dažādi jautājumi:
 - Lisabonas deklarācija par humanitārajām zinātnēm, atvērtu pētniecību un inovācijām, Latvijas Zinātnes padomes iespējas pievienoties tai;
 - Šveices Zinātnes padomes atvērtā vēstule par Šveices federācijas piedalīšanos Eiropas Komisijas pētniecības un inovāciju ietvarprogrammā “Apvāršnis Eiropa” kā asociētajai valstij, kurā Šveices Zinātnes padome aicina Eiropas zinātnes organizācijas izteikt atbalstu Šveices federācijas dalībai ietvarprogrammai, minot konkrētus argumentus, kādi trūkumi būtu Šveices dalībai tikai kā trešajai valstij;
 - citi jautājumi.

1. Zinātnes, tehnoloģijas attīstības un inovācijas pamatnostādnes 2021.-2027. gadam

(T. Juhna, J. Paiders, E. Baķis, B. Rivža)

T. Juhna iepazīstina attālināti klātesošos ar sēdes darba kārtību un vaicā, vai ir kādi papildinājumi dienas kārtībai?

Papildinājumu nav.

T. Juhna aicina J. Paideru prezentēt Zinātnes, tehnoloģijas attīstības un inovācijas pamatnostādnes 2021.-2027. gadam.

Notiek prezentācija.

T. Juhna norāda par iespēju uzdot jautājumus J. Paideram saistībā ar prezentāciju un uzdod jautājumu no savas puses – kāda ir LZP loma šajā procesā? Ir skaidrs, ka LZP nevar ietekmēt finansējuma palielinājumu, var tikai koordinēt procesus. Kāds ir konkrēti LZP ieguldījums? Iepriekšējos gados LZP prioritāte bija sakārtot projektu izvērtēšanas sistēmu, lai tā atbilstu standartiem, kas šobrīd ir LZP prioritāte Nr.1? J. Paiders atbild, ka vēlētos nosaukt vairākas prioritātes zinātnes intensitātes pieaugumam un izaugsmei: 1) pilnvērtīga LZP kapacitātes nodrošināšana, bet nevis tikai tajā nozīmē, kā spēju veiksmīgi administrēt pētījumu programmas, bet gan tajā nozīmē, lai varētu pilnvērtīgi iesaistīties zinātnes starptautiskajos procesos, lai LZP ieviestu un nodrošinātu ekspertīzes. Ir jāstiprina analītikas kapacitāte, citās valstīs zinātnes projektus administrējošām iestādēm loma ir pilnīga “in-house” analītiskā kapacitāte. 2) Ir jāspēj pilnvērtīgi un kvalitatīvi izsekot procesiem programmu līmenī, nepieciešama pētījumu programmu fleksibilitāte, lai neizveidojas situācija, ka vienā iestādē katra pētījumu programma “dzīvo savu dzīvi” atrauti no visas sistēmas.

E. Baķis uzdod jautājumu par cilvēkresursu problēmas risināšanu. Latvijā vidējais laiks no iestāšanās doktorantūrā līdz grāda iegūšanai krietni pārsniedz Eiropas vidējo rādītāju. Kādi

pasākumi un kontroles mehānismi tiks ieviesti, lai absolventu skaits kāptu? J. Paiders skaidro, ka finansējuma palielināšana ir viena daļa no visām nepieciešamajām daļām, bet primāri darbība ir iezīmēta jaunajā doktorantūras modelī. Modelis iezīmē divas lietas – 1) doktorantūras laikam jābūt mazākam, 2) katram doktorantam ir jābūt pilnvērtīgi iesaistītam pētniecībā. Valsts nodrošina doktoranta studiju bāzes daļu, kas aiziet uz augstskolu, un doktoranta atalgojumu, kas ir viena daļa no kopējā doktoranta atalgojuma, pārējā atalgojuma daļa nāk no pētniecības.

B. Rivža uzdod jautājumu – lielākam procentam jābūt no potenciāli apstiprināmo projektu skaita, jo finansējums ir tiks mazs, ka projekta vadītājs ir spiests nemitīgi rakstīt projektus daudzskaitlī. Lai varētu piesaistīt doktorantus projektiem, nepieciešams palielināt projektu skaitu. J. Paiders atbild, ka piekrt, jo nepietiek tikai ar finansējuma palielināšanu, ja tam pretim nav nodrošināta projektu intensitātes palielināšanas jauda. Projektu intensitātes jauda tiks palielināta.

T. Juhna piebilst, ka LZP būtu nepieciešams vairāk domāt par projektiem, kas ir vērsti uz jaunajiem pētniekiem, jāatbalsta jaunie zinātnieki. Varētu mērķtiecīgi iezīmēt tieši uz doktorantūru vērstu programmu.

Nolemj: pieņemt zināšanai.

2. Prezentācija projektam “Latvijas Zinātnes padomes pieeja datu iegūšanai, analīzei un attēlošanai”

(T. Juhna, I. Kreišmanis, A. Kokorevičs, B. Rivža, L. Bužinska, J. Dzelme)

T. Juhna aicina LZP Ekspertīzes un analītikas nodaļas vadītāju prezentēt LZP pieeju datu iegūšanai, analīzei un attēlošanai.

Notiek prezentācija.

T. Juhna pateicas I. Kreišmanim par prezentāciju norāda, ka ir iespēja paust viedokli un aicina uzdot jautājumus.

T. Juhna uzdod jautājumu par datu masīvu, no kura LZP izdara analītiskus aprēķinus. Vai datu masīvs ir kopīgs jeb fragmentēts? Pieminētais *Power BI* ļauj veidot interesantu statistiku, bet ir vajadzīgs meta datu kopīgs masīvs, vai tāds LZP ir? I. Kreišmanis atbild, ka pašreiz nav, un A. Kokorēvičs papildina – iepriekšējos uzsaukumos analizēja katru uzsaukumu atsevišķi, uzkrājām zināmu pieredzi, tagad redzams, ka nepieciešams visu uzsaukumu datus formalizēt, lai tie būtu viena veida struktūrā, kas ļautu *Power BI* tos apstrādāt, vecos datus jāsakārto pēc vienotas struktūras, jaunus datus jākārtā pēc tāda paša principa, kas ļautu analizēt vairākus uzsaukumus vienlaicīgi, meklēt kopīgo un atšķirīgo, monitoringa radītājus. Šis darbs LZP vasaras laikā ir jāizdara – jāizveido vienota datu sistēma.

B. Rivža norāda, ka arī Latvijas Lauksaimniecības universitātē dati tiek līdzīgā veidā uzkrāti, apkopoti un pēc tam izmantoti, un tas ir ļoti vērtīgi.

Juris Dzelme uzdod jautājumu – vai paredzēts plašāk ieinteresēt jauniešus par zinātnes sasniegumiem? Sevišķi kritisks stāvoklis ir ar fizikas mācīšanu, arī matemātika pasliktinās katru gadu, būtu vajadzīga intereses palielināšana par zinātnes sasniegumiem. L. Bužinska atbild, ka jaunieši ir Izglītības un zinātnes ministrijas viena no mērķauditorijām, ir apstiprināts jaunais septiņgades plāns, tiks izstrādāti konkrētāki uzdevumi mērķa sasniegšanai, komunikāciju stratēģijā tas ir paredzēts.

Nolemj: pieņemt zināšanai.

3. Latvijas Zinātnes padomes jaunumi

(T. Juhna, B. Rivža, I. Kreišmanis, A. Jirgensons)

1. Ir izsludināts jaunais FLPP konkurss, finansējums 14 800 000 EUR, apmēram 45-47 projektiem, projektu īstenošana jāuzsāk 2022. gada janvārī, projekta īstenošanas periods 36 mēneši. Tika rīkoti semināri saistībā ar FLPP īstenošanu un finansējumu;
2. Aizsardzības ministrija ir izveidojusi jaunu valsts pētījumu programmu "Aizsardzības inovāciju pētījumu programma", finansējums 1 500 000 EUR, īstenošanas laiks 2021.-2024. LZP būs jāsniedz atzinums par šo programmu, programma vērsta uz tehnoloģisko risinājumu izstrādi;
3. Izglītības un zinātnes ministrija gatavo jaunu valsts pētījumu programmu "Letonika 2", finansējums 6 200 000 EUR, īstenošanas laiks – 2021.-2024., programma vērsta uz nacionāli eiropeisku, atvērtu un noturīgu zināšanu sabiedrību, kuras pamats ir latviešu valoda. Programmas nosaukums, iespējams, mainīsies.
4. LZP pirms nedēļas piedalījās *Science Europa* ģenerālajā asamblejā, kurā informēja par jaunajām stratēģiskajām prioritātēm – veidot Eiropas pētniecības politikas attīstību, dot ieguldījumu pētniecības kultūras attīstībā, stiprināt zinātnes lomu un ieguldījumu sabiedrības problēmu risināšanā. *Science Europa* izsūtījusi uzsaukumu dalībai sešās darba grupās, LZP iekšēji jāizlemj, kā varētu darba grupās piedalīties, vienā darba grupā "The High Level Policy Network" nepieciešams ekspertu viedoklis, varbūt kāds no LZP KZP varētu ņemt dalību, jo prasa iesūtīt nominācijas.
5. Pagājušajā nedēļā LZP ņēma dalību neformālā pasākumā "European Advisory Councils for Science, Tehnology and Innovation Policy", galvenais temats – zināšanu drošība, gan augstākajā izglītībā, gan zinātnē, gan inovācijās;
6. LZP rīkoja kopīgu semināru ar Norvēģijas pētniecības padomi, Norvēģijas pārstāvji informēja par sadarbību ar *Horizon Europe*, prezentācija tiks nosūtīta LZP KZP locekļiem pēc sēdes;
7. Tika rīkots seminārs ar Baltijas pētniecības padomēm, pārrunāti tika jautājumi par pētniecības mērīšanas ietekmi, pieejas Baltijas valstīs ir atšķirīgas, LZP jāmeklē vidusceļš. Pasākuma apkopojums tiks nosūtīts pēc sēdes;
8. 3. jūnijā, no plkst. 16:00-18:00 notiks kontaktbirža projektu iesniedzējiem un Latvijas zinātniekiem diasporā, laipni aicināti visi piedalīties.

T. Juhna saka paldies par informāciju un norāda, ka attiecībā uz starptautisko iesaisti – to ir jēga darīt, ja iesaiste ir aktīva un pastāvīga, iespējams, ka jaunais LZP direktors varētu iesaistīties. I. Kreišmanis saka, ka *Science Europa* ļoti aktīvi darbojas, tā sniedz vienotu viedokli Eiropas Komisijai, ir divas globālās pētniecības padomes, kurās ir ļoti daudz dalībvalstis, varbūt Latvijai vajadzētu iesaistīties kā asociētajai novērotājai valstij, lai mēs varētu kādas lietas mūsu pētniekiem ieteikt sadarbībai starptautiskā līmenī.

A. Jirgensons iedrošina un aicina piedalīties.

Nolemj: pieņemt zināšanai.

4. Dažādi jautājumi

(T. Juhna, I. Kreišmanis, B. Rivža, A. Jirgensons, J. Gardovskis, E. Baķis, E. Tamanis)

I. Lisabonas deklarācija par humanitārajām zinātnēm, atvērtu pētniecību un inovācijām, Latvijas Zinātnes padomes iespējas pievienoties tai.

T. Juhna lūdz I. Kreišmani ziņot par saņemto aicinājumu.

I. Kreišmanis izstāsta deklarācijas galvenos virzienus un aicina LZP KZP izlemt – pievienoties šai deklarācijai jeb ne.

T. Juhna norāda, ka runa iet par humanitārajām zinātnēm un lūdz nobalsot.

Balsojums – septiņas balsis “Par”.

Nolemj: atbalstīt Lisabonas deklarāciju par humanitārajām zinātnēm, atvērto zinātņi un inovācijām [Lisbon Declaration on Humanities, Open Research and Innovation], kas izstrādāta Eiropas humanitāro zinātņu konferences ietvaros, 2021. gada 7. maijā, Lisabonā, un pievienoties tai.

II. Šveices Zinātnes padomes atvērtā vēstule par Šveices federācijas piedalīšanos Eiropas Komisijas pētniecības un inovāciju ietvarprogrammā “Apvārsnis Eiropa” kā asociētajai valstij

I. Kreišmanis informē, ka Latvijas Zinātnes padome ir saņēmusi Šveices Zinātnes padomes atvērto vēstuli par Šveices federācijas piedalīšanos Eiropas Komisijas pētniecības un inovāciju ietvarprogrammā “Apvārsnis Eiropa” kā asociētajai valstij, kurā Šveices Zinātnes padome aicina Eiropas zinātnes organizācijas izteikt atbalstu Šveices federācijas dalībai ietvarprogrammā, minot konkrētus argumentus, kādi trūkumi būtu Šveices dalībai tikai kā trešajai valstij.

I. Kreišmanis izstāsta vēstules būtību - par Šveices vēlmi iegūt pilnu asociētās valsts statusu un tās veiksmīgu tālāko sadarbību ar Eiropas Savienību “ne trešās” valsts statusā.

Notiek apspriede par minēto jautājumu.

T. Juhna uzskata, ka LZP ir jāatbalsta Šveices ZINĀTNIĒKU iesaiste šajā programmā. Pārējie piekrīt.

Nolemj: atbalstīt Šveices piedalīšanos "Apvārsnis Eiropa" [Open letter of European STI Councils and Advisory Bodies and other Science Organisations on the Participation of Switzerland under Horizon Europe], novērtējot Šveices potenciālo zinātnisko ieguldījumu Eiropas Komisijas ietvarprogrammas īstenošanā un izcilībā un pievienoties Šveices Zinātnes padomes atvērtajai vēstulei par Šveices federācijas piedalīšanos Eiropas Komisijas pētniecības un inovāciju ietvarprogrammā “Apvārsnis Eiropa” kā asociētajai valstij.

T. Juhna vaicā, vai ir vēl kādi jautājumi?

L. Bužinska norāda, ka saistībā ar komunikācijas jautājumiem ir lūgums visiem LZP KZP locekļiem un ekspertiem atsūtīt savas fotogrāfijas labā kvalitātē uz e-pastu evita.vilumsone@lzp.gov.lv, lai izveidotu skaistu publikāciju par LZP KZP un sabiedrība uzzinātu, kas ir LZP KZP personālsastāvs, un ar ko tas nodarbojas.

Andrim Čatem ir komentārs par LZP mājas lapu – ir ļoti daudz neskaidrību, kā elektroniski pieteikties, lai kļūtu par ekspertu? Nevar ierakstīt publikāciju, ir citas problēmas.

J. Gardovskis piekrīt, saka, ka arī ārstiem ir bijusi problēma tur reģistrēties. To ir ļoti sarežģīti izdarīt, un šī problēma mazina vēlmi reģistrēties.

Vajadzētu uzrakstīt īsu instrukciju, kurā vietā, kura poga ir jāspiež, un tad jau process aizietu. Cilvēkam no malas ir tiešām sarežģīti pierēģistrēties.

I. Kreišmanis atbild, ka runa iet par Nacionālo zinātniskās darbības informācijas sistēmu (NZDIS), kas nav LZP informācijas sistēma, tā ir valsts informācijas sistēma. Tās uzlabošanai nepieciešams veikt iepirkumu. Instrukcijas ir izstrādātas, tiks noprecizēts, kur tās var atrast, lai reģistrācija interesentiem kļūtu draudzīgāka.

T. Juhna lūdz I. Kreišmanim noskaidrot un nākamajā LZP KZP sēdē noziņot.

E. Baķis uzdod jautājumu J. Paideram – vai varētu ieskicēt izmaiņas bāzes finansējuma aprēķina modelī? Šo jautājumu T. Juhna piedāvā iekļaut nākamās LZP KZP sēdes kārtībā un aicināt nākamajā sēdē Izglītības un zinātnes ministriju par to ziņot.

T. Juhna informē, ka Latvijas Zinātnes padomes direktora amata konkurss ir noslēdzies un uz direktora amatu apstiprināšanai Ministru kabinetā tiek virzīts Izglītības un zinātnes ministrijas Augstākās izglītības, zinātnes un inovāciju departamenta eksperts Edmunds Tamanis. Viņš piedalās arī šajā LZP KZP sēdē, un T. Juhna interesējas, kad varētu būt sagatavota vīzija par LZP stratēģiju un kad to varētu prezentēt?

E. Tamanis atbild, ka vīzija viņam ir, un nākamajā LZP KZP sēdē viņš to noprezentēs.

LZP KZP locekļi vienojas, ka nākamā LZP KZP sēde varētu notikt 2021. gada 2. jūlijā, plkst.14.00.

Visiem LZP KZP dalībniekiem tiks nosūtīts uzaicinājums un darba kārtība.

Sēdi slēdz: plkst. 15.45

LZP KZP priekšsēdētājs

T. Juhna

Protokoliste

E. Viļumsone